

INDICELE GLOBAL AL ECONOMIEI VERZI

Drd. Gabriela Aurelia ANTONESCU¹, Drd. Sorin Petrică ANGHELUȚĂ²

Abstract

Sustainable development supposes important transformations within the economic system. This basic need is brought in relief by the concept of green economy that received a lot of emphasis in recent years. The management of the transformations necessitates a number of tools that enable goals setting and monitoring. We focused on the global index of green economy that highlights various aspects of the transformation and could be helpful in improving the management of sustainable development.

Keywords: monitoring, sustainable development, transformation, economy

Coduri JEL: Q56

1. INTRODUCERE

Dezvoltarea durabilă presupune transformări profunde la nivelul proceselor economice cu impact asupra bunăstării individuale și sociale. Managementul dezvoltării durabile se confruntă cu numeroase probleme de a căror soluționare depinde asigurarea unei ritm de transformare care să permită evitarea unor pierderi ireversibile și a unor fenomene ecologice catastrofale care amenință o parte importantă din populația lumii.

Plecând de la constatarea că managementul performant se bazează pe evaluare, intensificarea transformărilor în direcția dezvoltării durabile depinde, între altele, de crearea unor indicatori măsurabili care să permită o informare cuprinzătoare și obiectivă în vederea fundamentării unor obiective realistă și a monitorizării îndeplinirii acestora (Moga și Rădulescu, 2005).

Dezvoltarea durabilă are un caracter multidimensional una din cele mai importante cerințe fiind asigurarea progresului simultan în plan economic, social, ecologic și tehnologic (Bran și colab., 2011). Pentru a surprinde acest caracter, indicatorii trebuie să evidențieze aspectele cheie specifice fiecărui domeniu.

Răspunzând acestei nevoi, cercetătorii au propus diverse sisteme de indicatori, precum și calcularea unor indici. De exemplu, PNUD propune un sistem format din patru componente, social, economic, mediu și instituțional care cuprinde 46 de teme ce pot fi evidențiate prin indicatori. Pentru componenta economică sunt propuse temele dependența economică, energie, consum și model de producție, managementul deșeurilor, transporturi, minerit, structura economică și dezvoltare, comerț și productivitate (Rojanschi și colab., 2006). O altă abordare care a servit la fundamentarea politicii globale privind dezvoltarea durabilă s-a concentrat pe evaluarea presiunii antropice folosind conceptul de amprentă ecologică, care exprimă în unități teritoriale intensitatea utilizării resurselor și poluării în raport cu rezultatele economice (Cogălniceanu, 2007). Plecând de la indicele dezvoltării umane și amprenta de carbon se calculează indicele dezvoltării durabile începând cu anul 2009 (Togtokh și Gaffney, 2010).

¹Academia de Studii Economice din București, gabianto66@yahoo.com

²Academia de Studii Economice din București, sorin.angheluta@gmail.com

Odată cu evaluările realizate privind progresul îndeplinirii obiectivelor dezvoltării durabile, s-a evidențiat necesitatea impulsivității transformărilor din sistemul economic. În consecință, atenția s-a concentrat pe dezvoltarea unui sistem de indicatori care să evidențieze acestei transformări, una din cele mai cunoscute propuneri fiind indicele global al economiei verzi. Acest indice are mai multe componente care evidențiază diferite aspecte relevante în ceea ce privește transformările sistemului economic în direcția dezvoltării durabile, iar pe baza aplicării lui se pot formula perspectivele dezvoltării economiei verzi.

2. COMPONENTELE INDICELUI GLOBAL AL ECONOMIEI VERZI

Organizațiile internaționale, printre care Programul Națiunilor Unite pentru Mediu (UNEP) și Organizația pentru Cooperare și Dezvoltare Economică (OCDE) sunt pe cale să-și definească strategiile în domeniul economiei și creșterii verzi. Organizația Internațională a Muncii (OIM) pune în aplicare anumite planuri în favoarea locurilor de muncă verzi decente. G8 și G20 se implică din ce în ce mai mult în direcția economiei verzi. La Cancun, părțile CCNUCC au convenit ca toate statele să elaboreze strategii de dezvoltare slab producătoare de carbon compatibile cu dezvoltare durabilă.

Economia verde, poate fi definită ca un model economic de integrare a “bunurilor comune” sociale și de mediu în valoarea lor adăugată, o integrare care nu s-ar putea face fără o puternică intervenție publică, împinsă de către societatea civilă, care este astăzi principala forță socială ce susține bunurile comune și valorile solidarității (în prezent și pentru generațiile viitoare). Printre aceste “bunuri comune” amintim munca decent (în sensul OIM), securitatea socială și profesională și bunuri comune de mediu diverse. Dar și un sistem bancar și financiar care-ți reia rolul de serviciu de interes general al economiei reale și investițiile în durabilitate. Este o funcție pe care a pierdut-o în favoarea speculațiilor destabilizate, a unui paradis fiscal care a sărăcit finanțele publice, a unor piețe și a bursei care, astăzi, servesc la îmbogățirea acționarilor și nu la investiții (UN, 2012).

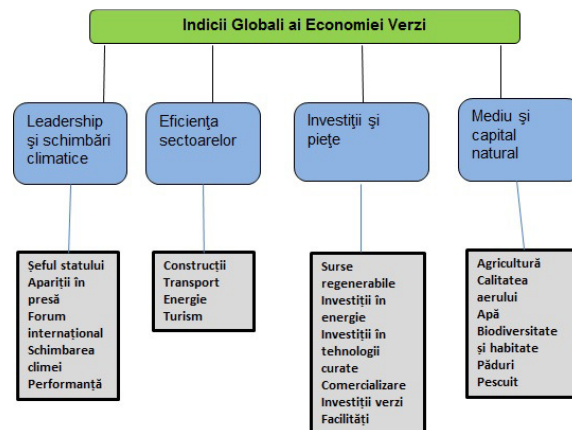

Figura 1 Structura indicelui global al economiei verzi

Sursa: The Global Green Economy Index, GGEI 2014, Measuring National Performance in the Green Economy, Jeremy Tamanini / Founder, Dual Citizen LLC

Trebuie făcută distincția între “economia verde” debarasată de cultul creșterii, asociată unei stăpâniri colective a resurselor financiare și a unei reduceri nete a inechităților, și simpla “înverzire” a capitalismului financiar, productivist și inechitabil.

Evaluarea economiei verzi se face și de Global Green Economy Index (GGEI), care în anul 2014 au analizat în profunzime 60 de țări. GGEI este un instrument de comunicare, de

semnalizare a factorilor de decizie, organizațiilor internaționale, sectorului privat și societății civile care sunt țările care își orientează (sau nu) cu succes creșterea economică pe criterii ecologice. De asemenea, GGEI prin intermediul analizei indiciilor generează, valori de percepție, oferind perspective unice asupra modului de comunicare și de schimb de informații pentru creșterea economică ecologică.

În ceea ce privește trendul economiei verzi evaluată pe baza Global Green Economy Index(GGEI), multe țări care au cunoscut o creștere economică rapidă au înregistrat o performanță ecologică slabă.

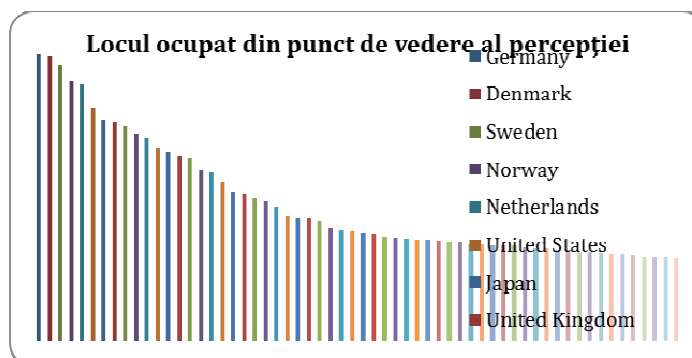

Figura 2 Clasamentul țărilor analizate din punct de vedere al percepției

Sursa: The Global Green Economy Index, GGEI 2014, Measuring National Performance in the Green Economy, Jeremy Tamanini / Founder, Dual Citizen LLC

La nivel regional, aceste țări sunt în mare parte în Africa (Ghana), Golful (Qatar, Emiratele Arabe Unite), și Asia (Cambodgia, China, Thailanda, Vietnam).

Țările mai dezvoltate, precum Australia, Japonia, țările de Jos și Statele Unite au percepții greșite privind performanța economică verde depășind dramatic performanța lor reală de pe GGEI. Aceste țări par să primească mai multe credite decât merită.

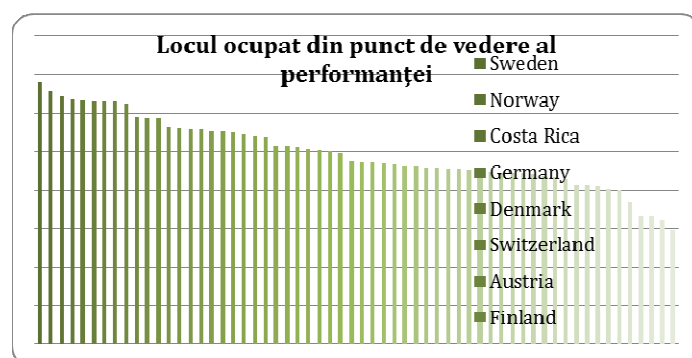

Figura 3 Clasamentul țărilor analizate din punct de vedere al performanței

Sursa: The Global Green Economy Index, GGEI 2014, Measuring National Performance in the Green Economy, Jeremy Tamanini / Founder, Dual Citizen LLC

În ciuda fondării și conducerii Institutului Global Green Growth (GGGI), Coreea de Sud continuă să nu se înregistreze ca un brand de țară verde pe sondaje, casându-se pe locul 39 din 60 în GGEI din 2014. În ciuda unor rezultate mai bune de percepție, Japonia, de asemenea, înregistrează performanțe slabe pe 2014 GGEI, clasată pe locul 44 din 60.

Cinci țări europene -Austria, Islanda, Irlanda, Portugalia și Spania-au evidențiat scoruri de performanță, care depășesc în mod semnificativ pe cei de percepție - ceea ce indică o nevoie urgentă de comunicații strategice mai bune și oportunități de investiții aferente.

Rezultatele GGEI relevă o observație similară pentru o varietate de țări non-europene - inclusiv Etiopia, Mauritius, Rwanda în Africa, și Columbia, Chile și Peru în America Latină - sugerând din nou că aceste state au nevoie de o poziție mai bună a economiilor lor verzi pe scena internațională.

Germania (din punct de vedere al percepției) și Suedia (din punct de vedere al performanței) se situează în topul 2014 GGEI confirmând o tendință observată încă din edițiile anterioare. Costa Rica se situează extrem de bine pe locul trei din perspectivă performanței, urmând Suedia și Norvegia recunoscute din perspectiva percepției, un rezultat notabil pentru țări așa de mici.

Ca și în 2012, Copenhaga este orașul cel mai verde clasificat de către sondajul de experți la nivel mondial, brandul verde danez consolidându-se în continuare. Pentru prima dată, în anul 2014 apare în top 10 și orașele Vancouver și Singapore (GGEI, 2014).

În concluzie, enumerăm care sunt principalele motivații și avantaje ale economiei verzi, avantaje care sunt susținute de numeroși oameni de știință (UNEO, 2011):

- economia verde crește mai repede decât economia maro de-a lungul timpului, menținând în același timp și refacerea capitalului natural. Un model publicat în Raportul Green Economy demonstrează că ecologizarea generează atât creșteri ale capitalului natural, cât și o rată mai mare de creștere a Produsului Intern Brut;
- economia actuală se poate dezvolta în continuare dar la un preț inaccesibil. Aceasta va genera emisii de carbon de intensitate mare, de aproximativ 1000 ppm CO₂ până în 2100 care vor determina creșterea temperaturii de aproximativ 4°C (conform scenariilor A1B și A2 ale IPCC); în acest context, amprenta ecologică globală ar fi de două ori mai mare decât bio-capacitatea pământului;
- economia verde consolidează creșterea economică în favoarea celor săraci prin constituirea capitalului natural, de care depinde mijloacele de existență ale acestora. Într-un scenariu de investiții verzi 2% din PIB-ul mondial este alocat ecologizării sectoarelor energiei, de producție, de transport, clădiri, deșeuri, agricultură, pescuit, apă și păduri care ar îmbunătăți bunăstarea și creșterea economică în următorii 20-40 de ani, cu riscuri de mediu reduse considerabil;
- economia verde are potențialul de a crea locuri de muncă suplimentare pe termen mediu și lung. O schimbare către o economie verde înseamnă, de asemenea, o schimbare în muncă, care, cel puțin, nu ar trebui să conducă la o pierdere netă de locuri de muncă. Locurile de muncă create vor acoperi cel puțin pe cele pierdute din activități nedurabile de mediu;
- ecologizarea majorității sectoarelor economice ar reduce în mod semnificativ emisiile de gaze cu efect de seră (GES). Cu aproximativ 1,25 % din PIB-ul mondial investit în creșterea eficienței energetice în toate sectoarele și extinderea energiei regenerabile, inclusiv biocarburanții din a doua generație, intensitatea energetică globală s-ar reduce cu 36 % până în 2030 și volum anual de emisii de CO₂ legate de energie va scădea la 20 Gt în 2050. Este necesar un scenariu de investiții verzi pentru a reduce concentrația de emisii la 450 ppm până în 2050, un nivel esențial pentru a limita încălzirea globală la pragul de 2°C.
- economie ecologică susține și îmbunătățește serviciile ecosistemului. De aceea, este nevoie de investiții în "infrastructura ecologică", de exemplu în sectoarele forestier, agricol, a resurselor de apă, pescuit pentru a refăce bio-capacitatea Pământului și, de asemenea, de a spori bunăstarea oamenilor.

3. PERSPECTIVELE ECONOMIEI VERZI

Economia mondială și societatea se confruntă cu o serie de probleme presante și interdependente. Prin urmare, este mai important ca niciodată să nu se introducă o cale spre dezvoltarea durabilă care încorporează atât creșterea economică, cât și dezvoltarea. Mai multe provocări amenință în prezent această cale, printre care amintim (Gouvea și colab., 2013): criza alimentară; criza energetică; deficitul de apă; pierderea biodiversității și a ecosistemelor; securitatea climatică; deșertificarea.

În vederea prevenirii efectelor activității antropice asupra mediului, oamenii de știință au elaborat numeroase strategii și modele de dezvoltare a economiei verzi. Câteva dintre acestea le vom prezenta în lucrare.

De exemplu, clusterul elice cvadruplu (reprezentat în fig.4) descrie sinergiile economice interne, care vor crea în schimb efecte suplimentare de multiplicare și a legăturilor interdependente. De exemplu, fiecare tehnologie, inovație, produs, sau servicii va genera propria rețea valorică, care în schimb va revigora clusterul, și în cele din urmă, afectează întreaga economie.

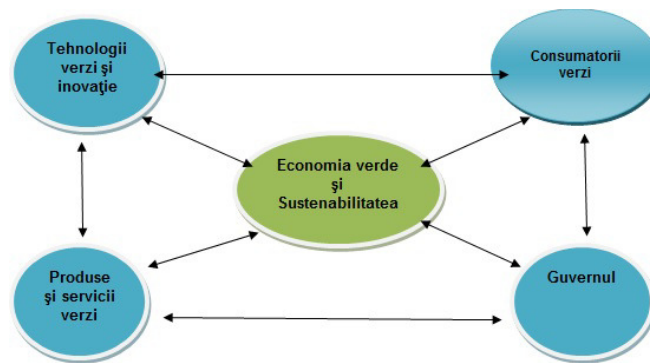

Figura 4 Elicea cvadruplă a economiei verzi

Sursa: Gouvea, R., Kassieh, Montoya, M., J., R., (2013) Using the quadruple helix to design strategies for the green economy, *Technological Forecasting & Social Change*, pg.225

Este important de menționat faptul că aceste spirale verzi cvadruple pot avea legături locale, naționale, și la nivel mondial, rezultând promovarea fuziunilor și alianțelor. Aceasta servește ca un cadru analitic solid prin care părțile interesate, atât în sectorul privat cât și public pot măsura apariția unei economii ecologice și să sprijine inițiative care pot genera în mod eficient o economie verde (Bran, 2013).

4. CONCLUZII

Îndeplinirea obiectivelor dezvoltării durabile presupune un management performant, bazat pe obiective măsurabile și o monitorizare atentă a transformărilor, în special la nivelul sistemului economic. Deși s-au propus mai mulți indici de evaluarea a durabilității, utilizarea lor în fundamentarea politicilor a evidențiat diverse probleme, cu deosebire în ceea ce privește capacitatea lor de a surprinde transformarea sistemului economic. Indicele global al economiei verzi urmărește soluționarea acestor probleme, iar evaluările realizate evidențiază aspecte relevante pentru îmbunătățirea managementului dezvoltării durabile. Indicele se poate calcula atât la nivel național, cât și la nivelul unor unități administrativ teritoriale mai mici, cu deosebire orașe.

Una din cele mai importante informații se referă la comunicare, care trebuie să fie realizată într-un cadru strategic, beneficiind de o bună coordonare pentru a se asigura implicarea cât mai largă a tuturor actorilor sociali în transformările necesare dezvoltării durabile. Un alt aspect important este necesitatea intensificării creșterii economice bazate pe producție în special în țările în curs de dezvoltare și a limitării economiilor financiare care accentuează decalajele de dezvoltare.

5. REFERINȚE BIBLIOGRAFICE

1. Bran, F., Rădulescu, C.V., Ioan, I., Popa, C., *Sinergii globale în direcția protecției mediului*, Editura Universitară, București, 2011.
2. Bran, F., *Green economy – component of sustainable development*, Quality – Access to Success, 14(S3), pag.21-35, 2013.
3. Cogălniceanu, D., *Ecologie și protecția mediului*, Ministerul Educației și Cercetării, Proiectul pentru Învățământul Rural, 2007.
4. GGEI, *The Global Green Economy Index. Measuring National Performance in the Green Economy*, Dual Citizen, 2014.
5. Gouvea, R., Kassieh, Montoya, M., J., R., *Using the quadruple helix to design strategies for the green economy*, Technological Forecasting & Social Change, 2013.
6. Moga, T., Rădulescu, C.V., *Fundamentele managementului*, Editura ASE, București, 2005.
7. Rojanschi, V., Bran, F., Grigore, F., Ioan, I., *Cuantificarea dezvoltării durabile*, Editura Economică, București, 2006.
8. Togtokh, C., Gaffney, O., 2010 *Human Sustainable Development Index. Development and society: climate change, economics, environment, social development, sustainability*, International Geosphere-Biosphere Programme, 2010.
9. UN, *Report of the United Nations Conference on Sustainable Development*, Rio de Janeiro, Brazil, 20-22 June 2012.
10. UNEP, *Towards green economy. Pathways to sustainable development and poverty eradication*, UN Report, 2011.